

* * *

במדת גיוסה של יכולת-המלחמה אשר לארץ-הודו, השניה רק לטין בעולם כולו לפי היקף אוכלוסייתה העצומה, חלוייה בהרבה ההתפתחות העתידה בזירת המלחמה האסיאטית. על כן באנו הפעם להוסיף על הסקירה הראשונה (התפתחות התעשייה בהודו בזמן המלחמה), שנתפרסמה ב"מערכות" חוברת ט'. המאמר "כוחה המלחמתי של הודו", שמתברר הוא ראש משלחת-הקנייות הודית הרשמית בארה"ב, מתאר את הודו קודם כל בתור הכתמים הגדולים במאמץ המלחמה-הנוכחי וביבשת אסיה בכלל. הרשימה "למהלך ההודיינות הודית" משלימה אותה ומציינת את התפתחותה של הכוחות המזוינים ההודיים בתקופה האחרונה. ודאי שאין בכך עדיין כדי מצוי הנושא העצום — על הרקע המדיני-חברתי שלו, ועל המבנה המיוחד והמורכב של מחוז-ההגנה שבקיסרות-המזרח, התודיים והבריטיים כאחד. לא מהנמנע הוא, על כן, כי הירחון יוסיף עוד להציג בעיות אלה בפני קוראיו.

סיר שנמיתם צ'יטי

כוחה המלחמתי של הודו

א.

עמדתה של הודו כלפי המלחמה, שלא היתה מוטלת בספק, נעשתה עוד יותר יציבה לאחר כניסתה של יפן למלחמה. היה זמן והודו החשיבה והעריצה את יפן כתור האומה הראשונה במזרח שהכריזה על מעמד שווה עם המעצמות הגדולות בעולם וקיימה אותו. היה מקובל להצביע על יפן כעל מופת להודים בעיצוב נורלם. הלאומיים ההודים חלמו ודברו על פדרציה פנאסייתית, שסוף יפן והודו ימלאו בה תפקיד חשוב כמנהיגי המזרח. הרגשה ידידותית זו כלפי יפן זועזעה קשה, כשזו האחרונה פתחה בהתקפתה האכזרית נגד עם סין שוחרר-השלום. והמאורעות שבאו בעקבותיה, והגיעו לשיאם במעשה-ההבנידה העצום של נמל הפנינים, הרסו לחלוטין את אשליותיו של עם הודו בנוגע למטרותיה האמתיות של יפן. כל הורי מרגיש כיום, שנמדי האוקינוס המזרחי (אם להשתמש בכינוי היפנים בפי הסינים) מהווים סכנה ממשית לחופש של עמי המזרח, וכי הכרחי לעשות את כל הניתן כידי אדם על מנת להבטיח, שלא יהיה יותר לאל ידם להפריע את השלום ואת השלוה כמזרח. כוחה הצבאי של ארץ כתנאים המודרניים תלוי בארבעה גורמים עיקריים אלה: א) כוח האדם ב) אספקת המזונות ג) מקורות חמרי-הגלם ד) כושר הייצור התעשייתי. עצמתה של הודו, בפועל ובכוח, מכל הבחינות — היא עצומה כפי שניזכר להלן.

ב.

שטחה של הודו הוא למעלה מ-1.5 מיליון מילין מרובעים ומספר אוכלוסיה — לפי הספירה משנת 1941 — 389 מיליון. בראשית המלחמה, בשנת 1939 היה להודו מספר יותר רב של חיילות סדירים ומאומנים יפה מאשר לכל שאר החלקים

של חבר העמים הבריטי יחד. כוחו של צבא הודו בימי שלום הגיע ל-160 אלף איש כערך, מחוץ לחילות הבריטיים שבה. הנגרעין הזה היווה בסיס מצויין להתרחבות מהירה לפי צרכי המלחמה. כוחו של צבא הודו כיום הוא למעלה ממיליון, ומקוים שכומן הקרוב ביותר יגדל ויניע למיליון וחצי. צבא גדול זה הוקם ללא גיוס של חובה אלא על בסיס של התנדבות גרידא, והיקף נידולו הנוסף תלוי אך ורק בכמות הציוד הדרוש שבמצא. אם נניח, שאפשר יהיה לספק בקביעות ציוד מודרני, הרי תהא הודו, האחת מכל ארצות חבר העמים הבריטי, בעלת יכולת בלתי מוגבלת כמעט להתרחבות כוחותיה הלוחמים.*

ג.

בהערכת ערכו של הצבא ההודי ככוח לוחם, חובה עלינו לזכור, שאין זה צבא פרימיטיבי שצוירו לקוי, אלא שאימונו וציודו מושלמים, עד כדי יכולת להלחם בצבאות האויב ומיכונם המשוכלל. מספר מרכזי אימון חדשים הוקמו בהודו, והטירונים גילו יכולת קליטה עד להפליא באימון לכל ענפיו. צבא השרה של הודו אינו כולל כיום דיכויות חיל רגלים בלבד, בין בדרגת מיכון נבונה ובין ממוכנות פחות, אלא גם מכנים משוריינים וחילות-קשר ותחבורה, המכילים כמות רבה של חובלה מיכנית. כנאומו בבית הלורדים ב-8 בפברואר 1942, ציין הדוכס מדיכונשייר, סגן המיניסטר לעניני הודו, כי הציוד התכני של הצבא ההודי עולה על כל מה שחלמו לפני פרוץ המלחמה, והוא מספק כחות תכניים, הדרושים בכדי לקיים צבא מודרני בשדה בשיעור הרבה יותר גדול מאשר בעבר. במלחמה הקודמת סיפקה הודו רק 2 אחוז מהכחות התכניים, ואילו כיום למעלה מ-20 אחוז, וחיל-מודרני בשדה זקוק כיום לאימון ולציוד העולה יותר מאשר פי ארבעה מזה שבמלחמה הקודמת. דוגמה אחת לנידולו של הצבא ההודי לפי המתכונת המודרנית יכולה לשמש התובלה המיכנית שלו, שנדלה ב-1800 אחוים בקירוב, בהשוואה למספר מלפני המלחמה.

ד.

אוכלוסיה עצומה מהוה יותר מכשול מאשר נכס, אם אי אפשר לפרנסה בלי אספקת מצרכים חיוניים מארצות שמעבר ליס, לאשרנו, יציב מעמדה של הודו מבחינה זו; לא זו בלבד שהיא עצמאית מבחינת הזנת אוכלוסיה האזרחית בימי מלחמה, אלא שהיא גם בעלת כושר יתר של ייצור מזונות כדי לקיים את צבאותיה בחוץ-לארץ.

* נשמעות גם דעות אחרות, כגון זו של סיר הומי מודי, (אחד החברים ההודיים של ממשלת הודו לאחר שהורחבה בשנה העברה) שלפיהן אין עוד בהודו אפשרות רבה להתרחבת הצבא בגלל כך, שהשכטים הלוחמים מהווים אך אחוז קטן באוכלוסיה הודו, ועיקר החספיד העומד בפני הארץ הוא תפקידו של הפעלת כוחותיה המשיקים, ואמנם, להחשיב יותר את יכלתם הכלכלית מאשר את כשרם הצבאי. ברם האימפריה הבריטית, שלגביהם נוטים להחשיב יותר את יכלתם הכלכלית מאשר את כשרם הצבאי, יש לציין, כי עצם המושג של "שכטים לוחמים" יש והופך יחסי מאד, במדה שמסירים את המחיצות מרבית בספוח היכולת הצבאית בקרב קבוצים לאומיים ועדתיים נוספים. מהליך מעין זה ניכר גם בהודו, הוא עתיד להרחיב בהרבה את אפשרויותיה להגנת עצמה ואגב כך — להעתיק במדת מה את מרכז הכובד של מקורות הכוח הצבאי שבה. מבחינה גיאוגרפית ושבתית גם יחד, במגמה כללית מצפון-מערבה של הודו למרכזה. — המערב.

מוצרי אספקתה העיקריים של הודו הם אורז, חטים ודוחן. נידול האורז תופס 72 מיליון אקרים*, המניבים למעלה מ-30 מיליון טון לשנה; נידול החטים - 35 מיליון אקרים, והתנובה השנתית, היא למעלה מ-10 מיליון טון. נוסף על כך, מצויים על שפת של למעלה מ-50 מיליון אקרים נידולי דוחן שונים. הודו נמנית על הארצות הגדולות ביותר בעולם מבחינת ייצור הסוכר. 8 וחצי מיליון אקרים משמשים לנידול קנה הסוכר, והתנובה השנתית של סוכר לבן היא - 15 מיליון טון. הסבך הנחשב כיום מייצרך הכרחי יותר מאשר מותרות, גדל אף הוא בשפע; התנובה השנתית היא - 1.5 בליון פונטים.

הודו מייצרת גם מוצרי אספקה חיוניים אחרים בכמויות מספיקות, ואנו רשאים לומר, שמבחינת אספקת המזונות אין הודו זקוקה לשום מקור-חוץ שהוא.

ה.

ואשר לחמרי-גלם, לא זו בלבד שמצוי בהודו שפע של מינים שונים, אלא שמצויים בה גם מינים רבים מיוחדים הנדרשים לתעשיה המודרנית. הפחם והברזל, שני החמרים היסודיים לכל תעשיה נמצאים בה בשפע רב, התפוקה השנתית הנוכחית של הפחם היא 30 מיליון טון בקירוב. יתר על כן, הקירות ניאולוניות העלו, שבחלקים שונים של הארץ נמצא פחם בעל איכות נבונה ביותר ובכמות כמעט בלתי מוגבלת; רק שדה אחד בחבלים המרכזיים של הודו מכיל, לפי הערכה, כמות של 17 בליון טון. התפוקה השנתית הנוכחית של הברזל היא כ-8 מיליון טון. עושרו של חומר זה בכוח, אף הוא עצום. מחוז אחד בלבד באזור קָאָר, למשל, מכיל לפי הערכה למעלה מ-3 בליון טון עפרות ברזל. איכותה של עפרת הברזל ההודית נבונה הנה; היא כוללת 70 אחוז ברזל טהור. עפרת המנגן ומחצבי הנָצִיץ הם שני מינרלים הנמצאים בשפע רב. שליש התפוקה העולמית של עפרת המנגן מוטק משדות הודו, המפיקים כיום למעלה ממיליון טון עפרות לשנה. הודו היא המייצרת הגדול ביותר בעולם של נציץ גליוני. שלושת רבעי האספקה העולמית של נציץ גליוני ונושי מופקים ממחצבי הודו. מלבד חמרים חיוניים אלה מצויים בשפע גם בוקסיט, אילמניט וכרומיט. מאידך ניסא עניה הודו באבק, עופרת, ברזל ונחושת.

חמרי-גלם יסודיים אחרים המיוצרים בכמויות גדולות בארץ זו הם: כותנה, יום, צמר, עורות חיה ובהמה ושמיני צמחים. הודו, מקור מוצאו של צמח הכותנה, היא כיום המייצרת השני בגודלו של הכותנה בעולם, ותפוקתה מגיעה ל-2 מיליון חבילות לשנה. לאחר כל הנסיונות למצא לו תחליפים, הישג הוא עד היום אריג האריזה הוול ביותר שבועולם, והודו תופסת עמדת מונופולין מיוחדת במינה בעולם מבחינת הייש, מבלי שעלה הדבר בידי איוו ארץ שהיא להתחרות בה בהצלחה. תפוקתו השנתית של הייש הגלמי מגיעה ל-9 מיליון חבילות. הודו היא גם מייצרת של צמר בקנה מדה גדול, ובמיוחד של צמר שמיחים, בשיעור של 100 מיליון פונטים מתוך 490 מיליון הפונט של הייצור העולמי הכללי. שליש ממספר גלגות הבקר בעולם נמצא בהודו, והייצור השנתי של עורות הוא ענקי - 20 מיליון עורות בקר. 6 מיליון עורות האו, 28 מיליון עורות עזים, 20 מיליון עורות כבשים וטלאים. הודו היא גם

* אקר - 4.4 דונם לערך.

המספק הגדול בעולם של זרעי שמנים. היא מגדלת קרוב ל-8 מיליון טון במנים לשנה, והתפוקה השנתית היא 840 אלף טון שמן במנים. זרעי שמן חשובים אחרים המיוצרים בהודו הם: זרעי פשתן, זרעי קיקיון, זרעי נפוס וזרעי שומשמן. קרוב למיליון טון שמן המופק מזרעים אלה מוצא לחוץ לארץ, מחוץ לכמויות הגדולות המאוחסנות לתצרוכת מקומית.

1.

אף כי בדרך כלל מונים את הודו בין הארצות החקלאיות הגדולות הרי, לאשרנו, אף יכולתה התעשיתית גדולה מאד, הן בפועל והן בכוח, לפי נתוני משרד העבודה הבינלאומי מ-1918, עמדה הודו כבר אז בין 8 האומות התעשיתיות הגדולות בעולם. בעשרים השנים שלאחר כך, התקרמה האינדוסטריאליזציה בצעד מהיר. לפי החקירה שבוצעה על ידי ועדת מסים ב-1920, נקטה ממשלת הודו במדיניות של פיתוח התעשייה לפי שיטה של תעריף-מנן מפקלה. תוצאותיה של מדיניות זו לא זו בלבד שהרחיבו את התעשייה שכבר היתה קיימת, אלא גם הביאו לידי הקמת תעשיות חדשות שונות.

תעשיית הטכסטיל הכותנה היא, כמובן, התעשייה הלאומית הגדולה ביותר של הודו. במפעלי הטכסטיל המודרניים הקיימים במספר רב עובדים למעלה מ-10 מיליון פלכים, ו-200 אלף נולים המייצרים בממוצע 4 בליון ירד אריג לשנה. נוסף לזה מיצרת תעשיית נול-היד הפורחת עדיין יותר משני בליון ירד אריג לשנה. אילו היו כל מפעלי הטכסטיל עובדים במשמרות-משנה, היתה התוצרת התרשתית של האריג גדלה בעוד 2 בליון ירד. תוצרת האריג של הארץ מניעה איפוא בכוח, ל-8 בליון ירד לשנה, בקירוב.

כל אריג הכותנה למדי הצבא ההודי בא מכת-הרושת הודיים. בתי-הרושת אלה סיפקו לא רק את כל צרכי הצבא ההודי, אלא גם העמידו לרשות צבאות האימפריה בארצות אחרות כמויות גדולות של אריג למדים. ועירת האספקה של ארצות המזרח הומינה בכתי-הרושת הודיים במשך שבוע אחד, בספטמבר 1941, 18 מיליון ירד טכסטיל כשביל מדי צבא האימפריה באוסטרליה, ניוזילנד, דרום אפריקה וסינגפור. מלבד טכסטיל הכותנה, סיפקו בתי-ההרושת ההודיים ונול-היד, כמויות גדולות מאד של שמיכות-צמר לשימוש הצבא ההודי וצבאות אחרים של הקיסרות.

בהודו היתה אף לפני המלחמה תעשיית פלדה מאורגנת יפה בעלת תפוקה שנתית של 750 אלף טון. תפוקתה זו גדלה כיום עד למעלה ממיליון טון, ובעתיד הקרוב תעלה התוצרת ההודית של פלדה ליותר ממיליון ורבע טון. מפעל הברזל והפלדה טטה בני-משדפור - פרי שיתוף פעולה בין בעלי-הון הודים ומהנדסים אמריקאים - הוא אחד ממפעלי הפלדה המודרניים ביותר בעולם. התפוקה של ברזל יציקה מניעה כיום ליותר מ-2 מיליון טון, שרבע ממנו מוצא אל הממלכה המאוחדת.

אף כי הייצור הכולל של פלדה בהודו יכול להיראות כמצער לעומת זה של אמריקה, הרי למרות זאת מילא תפקיד חשוב כסיפוק צרכי התחמושת לא רק של הצבא ההודי אלא גם של צבאות הקיסרות כמזרח הקרוב והרחוק. כל הפלדה המצויה בהודו הועמדה תחת סקוח ממשלתי חמור; 90% הועמדו למטרת ייצור כלי

מלחמה וציוד צבאי אחר, ורק 10% הוקצו לשימוש אזרחי. אולם גם לאחר כל אלה יש להשלים את תוצרת הפלדה ההודית על-ידי יבוא מסוים מהממלכה המאוחדת ומארצות הברית. יש צורך ב-600 אלף טון בקירוב של פלדה מחוץ לארץ, בכדי לספק רק את תביעותיה של תעשיית המלחמה המאורגנת כיום בהודו.

עם פרוץ המלחמה נקטה ממשלת הודו בצעדים מידיים לניווט כל מקורות התעשייה של הארץ. מיניסטרויון האספקה של הממלכה המאוחדת שלח משלחת בראשותו של סיר אלכסנדר וויז'ר, שהכינה סקירה מפורטת על היכולת התעשייתית של הודו בפועל ובכוח, והמליצה על 21 תכניות גדולות. 19 אושרו למעשה, ורבות מהן בוצעו במשך זמן קצר*. הישבו ומצאו שלמעלה מ-50 אלף טוני תוצרת שונים נדרשים לציודו של צבא בן זמננו. הודו מספקת כיום למעלה מ-37 אלף ממצרכים אלה.

1.

את הודו רואים כיום ככית-נשק גדול לאספקת הארצות המשתתפות בוועידת האספקה של ארצות המזרח*.

ברם אם כי בתי-החרושת ההודיים מייצרים כמויות ניכרות של שכסמיל, מוצרי-עור ורפואה והמתיירנדסה שונים, הרי היא תלויה בארצות הברית ובאנגליה מבחינת מיצרכייסוד מסוימים, כגון מכשירים מיכניים ופלדה בעלת איכות נבונה. וכן אין הודו מייצרת עד היום מנועי שרפה פנימית או ציוד אלווטי. למרות העובדה שאין המנועים עצמם מיוצרים בארץ בקנה מדה גדול, הרי מייצרים בה תלקים שונים שלהם. הרי לרונמה, מכונות-משא. כל הגוף נבנה בהודו מחמרים הודיים, ואת המוצר המוגמר מרכיבים בבתי חרשת מקומיים. יש בכך לא רק הקלה על עומס הייצור של בתי החרושת באמריקה, אלא גם חסכון הגון בנפח הספנות. הודות לעזרת היהחבר והשאלה הניתנת ביד נדיקה על-ידי ארצות הברית, תנדל, כמובן, יכולתה של הודו באספקת מוצרי מלחמה חיוניים, עוד יותר. התרחבות התעשייה מחייבת, כמובן, לא רק גידול באספקת חמרי הגלם, בבתי חרושת ובייצור, אלא גם גידול במספר התכנאים והפועלים המאומנים. וכאן מתברר, שמסורת המלאכה המושלמת העוברת בירושה,

* טיימס מ-21 בינוני מצייין: לפי הצעות המשלחת הג'ל, התליטה הממשלה הבריטית להרחיב את מנגנון הייצור התעשייתי בהודו, אך לרגלי הצרכים הדחופים בבריטניה עצמה, חסרו לכך משאבים העבודה המיכניים והתכניים. הממשלה הבריטית הסכימה לתת 5.5 מיליון לירות להרחבת בתי החרושת לנשק ומלאה את ידי ממשלת הודו לקניית מכשירים מיכניים בארצות הבריה. ועדת-קניית הודית נשלחה בקיץ 1941 לאמריקה בראשותו של סיר שמוקתס צ'יטי, כתוצאת יחסי "החכר והשאל" באה נעבור זמן מה משלחת מומחים אמריקאית-ובראשה מר גריידי מי שהיה סגן מיניסטר החוץ של ארחה-ב-להודו. משלחת זאת הציעה ריצונוליציה יסודית של תעשיית הודו. ביחס לבגית אניות ולתעשיית מכונות הייתה דעת המשלחת האמריקאית של רונבר שאין לנסות לפתחן, מכל מקום, בקנה מדה גדול, בזמן המלחמה; במדה שקיימים מיתקנים ידועים יש לנצלם לתיקונים בלבד. ובדרך זו יונח היסוד לתכניות הרבות יותר לאחר המלחמה. יש להרבות בכוח השמל ולהמריץ את ייצור האלומיניום. ממשלת הודו מצדה דחתה. סקת בעל סמכויות נרחבות לפי מתכונת אמריקאית, בשל הקשיים הקונסטרוציוניים (קיום מדינות נטיכים וכדומה). אך היא הקימה ועדה לגיוס יכולת המלחמה. בהרכב ראשי הפחלקות הצבאיות והכלכליות. סיר הומי מודי, מנהל האספקה, שהוא גם מראשי התעשיית ההודית, מצייין, כי מספר בתי המלאכה והחרושת להנדסה המייצרים בשביל הצבא הגיע כבר ל-1500. בהתמחות זו חלק רב גם למדינות הנסיכים. כגון מאיסור (עם כבשני החשמל החדשים לייצור נתי-פלדה), היירבר, ברודת וג'דפור.

המיוחדת לעם היהודי, עמדה לו במקום הדרוש. נתגלה, כי אפשר לאמן במהירות את ההודי הבינוני לשפל במכונות מודרניות. יותר מ-300 מרכבי אימון לתכנאים הוקמו בהודו ויותר מ-48 אלף תכנאים כבר אומנו בהם. נוסף על כך, נשלחו חברות של הודים צעירים לבתי-מלאכה באנגליה לשם אימון לפי תכנית שתוכנה על-ידי מר ארנסט פיון, מיניסטר העבודה הבריטי. מכל זה נראים מאמצי הודו לניוס יכלתה בארס ובחומר.

ה.

כל הכלכלה הלאומית של הארץ כוונה כיום לתביעות זמן המלחמה. רמת החיים הנמוכה של העם היהודי בימי שלום מניחה רק מקום מועט לקיצוץ בצרכים האזרחיים כתנאי המלחמה. למרות הגורם המגביל הזה נקטו גם בצעדים ידועים. פקוח חמור הוטל על כל היבוא. הייצור והחלוקה של חמרי המלחמה החיוניים הם תחת פקוח הממשלה המרכזית. הוטלו הנבלות על הנסיעה ברכבות. וכפי שצויין כבר, רק 10% של הפלדה המצויה הוקצו לצרכים אזרחיים טהורים. עומס המסים הוגדל בהרבה, ו-87% ממסי הממשלה המרכזית מוצאים על שירותי ההגנה.

אם כי הודו, דוגמת יתר בנות הברית הלוחמות הגדולות, מתרכזת בצרכי המלחמה, הרי היא מכירה בהיקפן של הבעיות הכלכליות והפוליטיות שתעמודנה בפני העולם כתום המלחמה. בבוא הזמן יתברר, שהכושר התעשייתי של הודו גדל במדה עצומה. בכלכלה עולמית המאורגנת ארגון חכליתי אין דבר זה צריך לעורר שום בעיה רצינית לגבי יתר האומות התעשיות. למעשה, צריך יהיה להעלות את רמת החיים בארצות כגון הודו וסין, כדי לקלוט את עודף יכולת הייצור של אומה תעשיתית גדולה כגון ארצות הברית.

עם העלאת רמת החיים ויכולת הקניה הנובע ממנה, יהוו המיליונים הרבים של אוכלוס הודו וסין את הצרכנים בכוח של עודף ייצור בתי חרושת אמריקאים ואחרים. הרוחה הקולקטיבית של כל האומות מחייבת את האומות המפותחות ביותר מבחינה תעשיתית לחפש אחר במחוזן הכלכלי.

(מתוך "Foreign Affairs", אפריל 1942)

הכת המגיע לחיל-המקצוע, שאינו הורג לשם הנאתו, אלא משום שפלאכתו
בָּדוּ, — מקורו בהקרה ולא בציור. הקד-הריות של האנדרת, הנעשה תיל מהקבת, —
ושאינו הורג לשם הנאתו, אלא משום שתוכתו בָּדוּ — פג מיד עם מלוי החובה
שלו. אנשי-המרבנות יוצאים למלקמה חרורים אותה רית, בה גאָר אָדס קרי
לסלק מן-שָׁרְצִים קִסְקִין.

ד. א. ס. ג'וד